

سرودهای حماسی، روحیه بخش اسرای اردوگاه

۲۱ شهریور ۱۳۹۴ ساعت ۲۲:۰۰

از آنجا که سرود در اردوگاه ها برای اسرا یکی از بهترین محمل های برای گرفتن انرژی، حفظ انسجام و فراموشی مشکلات بود، گروه هایی که در این زمینه فعالیت می کردند، تلاش داشتند که این ژانر موسیقایی را با خلاقیت های خود ادغام کنند و فضایی پویا و غیر کلیشه ای را در آن به وجود آوردند. به عنوان مثال، برای برخی سرودها، حرکات نمایشی نیز در نظر می گرفتند و چیزی شبیه به نماهنگ امروزی ارائه می کردند که مورد استقبال اسرا نیز قرار می گرفت.

موسیقی هنر بیان احساسات به وسیله صداهاست. مهمترین عوامل تشکیل دهنده موسیقی، صدا و وزن است. در فرهنگ فارسی معین به شعر آهنگداری که جنبه های حماسی، ملی و وطنی داشته باشد سرود گفته می شود اما در نگاهی کلی، سرود نوعی موسیقی است که در آن گروه همسرایان به اجرای آواز گروهی می پردازند. واژه سرود از ریشه سروت به معنای آوازخواندن و سراییدن است. مضامین و محتوای اشعار و ملودی سرودها عموماً حماسی، توصیفی، ملی و مذهبی است. به بیانی ساده تر به مجموعه صدای چند انسان که به طور هماهنگ و منظم به بیان کلام در قالب ملودی و متناسب با مضمون کلام پردازد سرود گفته می شود.

سرودهای حماسی، روحیه بخش اسرای اردوگاه

از آنجا که سرود در اردوگاه ها برای اسرا یکی از بهترین محمل های برای گرفتن انرژی، حفظ انسجام و فراموشی مشکلات بود، گروه هایی که در این زمینه فعالیت می کردند، تلاش داشتند که این ژانر موسیقایی را با خلاقیت های خود ادغام کنند و فضایی پویا و غیر کلیشه ای را در آن به وجود آوردند. به عنوان مثال، برای برخی سرودها، حرکات نمایشی نیز در نظر می گرفتند و چیزی شبیه به نماهنگ امروزی ارائه می کردند که مورد استقبال اسرا نیز قرار می گرفت.

عبدالمجید رحمانیان از اسرای دوران دفاع مقدس که کتابی با عنوان «تئاتر در اسارت» را نیز تألیف کرده، درباره سرودهای آن دوران می گوید: «سرودها متناسب با مناسبت های مختلف تولید و اجرا می شدند. مثلاً در هفته دفاع مقدس یا دهه فجر از آنجا که برنامه های ویژه ای تدارک دیده می شود جایگاه مهمی برای سرود در نظر می گرفتند. اغلب سرودها در این دهه به صورت

خلاقیت های روحیه بخش

نوآوری ها تا آنجایی پیش رفت که گروه های هنری به فکر ارائه سرودهایی با اشعار طنز و البته با مضامین جدی افتادند. این اتفاق آنقدر تاثیرگذار بود که روحیه و انرژی غیرقابل وصفی را در میان اسیران به وجود می آورد و حماسه مقاومت را در اردوگاه های دشمن به کمال می رساند.

غلامرضا ضیاء آزاده بیرجندی که در سال ۶۲ و در عملیات والفجر ۴ به اسارت در آمده این باره توضیح می دهد: «در اردوگاه موصل تصمیم گرفتیم که یک گروه سرود طنز اردوگاهی داشته باشیم. این کار مورد استقبال بچه ها قرار گرفت. نخستین سرود را به بیت المال بر روی ملودی سرود معروف ای ایران اجرا کرد. بیت آغاز این سرود این طور بود: بیت المال ای مسوول خوراک/ ای که پارسال کرده ای کولاک.»

او درباره سرودهایی که در دوران اسارت اجرا می شد، می گوید: از آنجا ایام های خاص هم چون گرامیداشت فته دفاع برای ما بسیار مهم بود، همواره برنامه های ویژه ای در این دوران داشتیم. برای آنکه آن روحیه و شور انقلابی در میان اسرا همچنان حفظ شود، اغلب از سرودهایی استفاده می کردیم که متناسب با ایام دفاع مقدس اجرا شده و برای همه آشنا بود. برای آنکه به تکرار نیفتیم علاوه بر اجرای تازه، دکلمه هایی هم آماده می کردیم که در کنار سرودهای معروف اجرا می شد. این کار یکنواختی را از کار می کرد و اسرا را راضی تر می کرد.

خلاقیت های دیگری هم در عرصه سرود به وجود می آمد. مثل با به اصطلاح اکویی کردن صدا در سرودها، اسرا را به وجد می آوردند و شوری غیر قابل وصف برایشان به وجود می آوردند. شاعران اردوگاه ها همیشه آمادگی خود را برای ساختن سرودها اعلام می کردند و مسوول سرود در معرض خطرهای شدیدی قرار داشت به ویژه آنکه سرود با سر و صدایی که ایجاد می کرد عراقی ها را به سوی خود می خواند. واژه «نشید» که همان معنای سرود را داشت پیامدهای سختی از طرف عراقی ها برای اسرا به ارمغان می آورد. بی تردید اگر آن سرودهای متنوع، حماسی، آموزشی، روحیه بخش و جذاب بازسازی شود تاثیرات عمیقی خواهد گذاشت و جو اسارت بیشتر درک خواهد شد.

یادگیری زبان انگلیسی پوشش تمرین سرود

از آنجا که محدودیت های زیادی در انجام کارهای فرهنگی به ویژه سرود و تئاتر در اردوگاه های بعضی وجود داشت، قطعا انجام تمرینات آن هم ممنوع بود. بنابراین اسرا با روش های مختلف این کار را انجام می دادند. باقر عباسی از آزادگان دوران دفاع مقدس که به عنوان بازیگر نقش های کمدی در میان اسرای اردوگاه های مختلف کاملا شناخته شده است، و از اعضای گروه سرود بود،

درباره نحوه تمرین گروه سرود این گونه تعریف می کند: «از آنجا که یکی از کارهایی که انجام آن برای ما مهم بود یادگیری زبان های خارجی بود. من طی ۳۳ روز توانستم انگلیسی در حد سخن گفتن روزمره یاد بگیرم. این امر بهانه ای بود تا تمرینات سرود را در پوشش یادگیری زبان انگلیسی انجام دهیم. از این طریق ماموران عراقی پی به تمرین سرود ما نمی بردند.»

وی ادامه می دهد: «من به عنوان مدیر گروه سرود و تک خوان در این مسیر جدید فعالیت می کردم. نحوه اجرا، نوع شعر، موضوع و آهنگ این سرودها، همه را شیفته کار ما کرده بود و روحیه عجیبی در میان اسرا به وجود آورده بود. سرودهای زیادی به صورت طنز ساخته شد که هر کدام از آنها مورد استقبال قرار می گرفت. مثلا برای مسوول آشپزخانه که او را حاجی صدا می کردیم این طوری می خواندیم: «حاجی آش داد دیگه شعار ما نیست/ حاجی سوپ داد حاجی سوپ داد/ پشت مطبخ که ما بیت می کردیم/ حاجی گوش داد حاجی گوش داد...»

نکته دیگری که این آزاده به آن اشاره می کند، عدم وجود خبرچینی در مورد تمرین و اجرای سرود بود. از آنجا که سرود روحیه بسیار خوبی به اسرا می داد بنابراین معدود کسانی که در میان اسرا دست به جاسوسی می زدند، در این زمینه کاری نمی کردند و اغلب برنامه های ما لو نمی رفت.

عباسی همچنین به جای خالی سرود آزادگان در جشنواره های بین المللی موسیقی فجر هم اشاره می کند و معتقد است: حمایت و توجه، دو گمشده سرود آزادگان است که متاسفانه در محفل هایی همچون جشنواره فجر هم این بی توجهی صورت می گیرد. اگر آزادگان تجربه حضور در چنین جشنواره هایی را به دست آوردند قطعا می توانند اثری را ارائه کنند که هم در عرصه موسیقی و هم سطح جامعه، به مرور زمان تاثیر خودش را همچون دوران اسارت خواهد گذاشت.

✳سایت جامع آزادگان

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۱۵۴۷/اردوگاه-اسرا-بخش-روحیه-حماسه-سرودها>